

A photograph of several students sitting at small wooden tables outdoors, likely on a campus, taking an exam. They are focused on writing in notebooks. The scene is overlaid with semi-transparent colored shapes: a green circle at the top left, a large blue circle in the center, and a purple circle at the bottom left. The text 'Examenboekje 2025-2026' is centered within the blue circle.

Examenboekje 2025-2026

The logo for 'de spinaker' features a stylized white icon of a person's head and shoulders, composed of geometric shapes, positioned to the left of the text.

de spinaker

Voorwoord

Voor je ligt het examenboekje 2025-2026. In dit examenboekje – het is eigenlijk best een boek – vind je alle informatie die je nodig hebt om je goed op het examen voor te kunnen bereiden.

Voor de leerlingen in leerjaar vier is dit het tweede jaar dat je meedoet aan het staatsexamen. Vorig jaar heb je waarschijnlijk al een aantal examens gedaan en daarop hopelijk de certificaten voor gehaald. Dit jaar doe je examen in de resterende vakken, zodat je – als je alle certificaten haalt met de benodigde punten – je vmbo-tl diploma kunt halen. Een spannende tijd voor de boeg dus.

Examentijd is echter ook een leuke tijd. Probeer dus ondanks alle spanningen voor de examens er ook van te genieten, zodat je later terug kunt kijken op een mooie periode. Het is namelijk zomaar zomervakantie 2026 en voor je het weet zit je op een MBO-school.

Dit examenboekje staat boordevol informatie over waar je voor elk vak aan moet voldoen. Voor wanneer je iets moet inleveren, wanneer de examens zijn en nog veel meer. Als je dat zo op een rijtje zit staan, dan is dat best wel veel. Onze belangrijkste tip is dan ook altijd: begin op tijd. Het wordt sowieso druk en spannend genoeg naar het einde van het schooljaar, dus alles wat je eerder kunt doen is echt meegenomen. Dan heb je het in de weken voor de examens beginnen misschien iets minder druk. Vlak voor de examens starten heb je nog twee weken meivakantie. Bewaar niet alles tot die vakantie, want dan kom je echt tijd tekort. Vooraf je tijd goed indelen en goed benutten is dus een waardevolle tip.

In dit boekje vind je aan het einde een leerschema dat je veel houvast kan bieden.

In dit examen boekje staat voor elk vak precies uitgelegd wat je moet kennen en kunnen. Dit geldt voor zowel het schriftelijk (CSE) als voor het mondeling examen (college-examen). Binnen De Spinaker wordt het staatsexamen afgenomen. Dit betekent dat alle leerlingen een schriftelijk examen doen, gevolgd door een mondeling examen. Dit wijkt af van de examens zoals die worden afgenomen in het reguliere onderwijs. Leerlingen in het regulier VO doen schoolexamens en schriftelijk examen op basis van een PTA (planning van toetsing en afsluiting). Het vmbo-tl diploma dat je in het regulier onderwijs kunt halen is echter exact hetzelfde als het diploma dat je via het staatsexamen kunt halen.

De examens zijn ook niet op onze eigen locatie maar bij onze locatie in Alkmaar. Deze locatie is gevestigd op het volgende adres:

Spinaker Alkmaar
Jan Ligthartstraat 7
1817 MR Alkmaar

Je moet er zelf voor zorgen dat je daar voor elk examen op tijd bent. Onze ervaring is dat dit alle examenkandidaten altijd prima lukt. Als je hulp van ons nodig hebt, laat dat dan op tijd weten. Dan kijken we samen naar een oplossing.

Wij wensen iedereen die deelneemt aan het examen heel veel succes maar ook veel plezier! Mochten er nog vragen zijn na het lezen van dit boekje, dan kan mailen naar de examencoördinator van onze school. Dat is meneer Smit en hij is bereikbaar op p.smit@ronduitonderwijs.nl. Voor meer informatie kun je kijken op onze website onder het kopje leerlingen > eindexamens.

Het Team van VSO De Spinaker Hoorn

PLANNING VMBO-TL, LEERJAAR 4

Week	Nederlands	Bij wie inleveren	Engels	Profielwerkstuk (indien zakken/ zij instroom)
36				Onderwerp is gekozen + inleiding + planning
37				Hoofd- en deelvragen zijn gemaakt
40	Vierde boekverslag Nederlands	Docent Nederlands + mentor		Deelvraag 1 en 2 beantwoorden
42				Deelvraag 3 en 4 beantwoorden
45	Vijfde boekverslag Nederlands	Docent Nederlands + mentor		Conclusie en bronnenlijst is compleet
48				Afbeeldingen en nawoord zijn af
50				Profielwerkstuk is af – inleveren bij mentor + examencoördinator
4	Verbeteren profielwerkstuk (indien nodig)	Mentor + examencoördinator		
5	Zesde boekverslag Voorblad + leeslijst + alle boekverslagen verzamelen en onder elkaar zetten.	Docent Nederlands + mentor + examencoördinator.		
7				
9	Start met oefenen op school met oude examens	Bij de vakleerkracht.		
18/19/20	SCHRIFTELIJKE EXAMENS (CSE)			
21	Roosters op maat, alle leerlingen krijgen een eigen rooster.			
23			Poster maken voor mondeling Engels	Poster maken voor mondeling examen
25			Poster presenteren bij docent Engels	Poster presenteren aan mentor
25/26	MONDELINGE EXAMENS*			

*Deze data zijn nu nog niet bekend. Ze worden bekend gemaakt zodra de examencoördinator het binnen heeft gekregen. Alle leerlingen krijgen dan een eigen schema.

Het aanmelden voor het staatsexamen gebeurt altijd voor 1 november en het inleveren van alle dossiers moet voor 1 maart, dit zijn vaste ijkpunten in het jaar. En daarnaast is het verplicht om voor 1 mei ingeschreven te staan voor een vervolgopleiding, ons advies is zo snel mogelijk na de opendagen, zodat de opleidingen met numerus fixus niet al vol zitten.

PROFIELEN

Aan het einde van leerjaar 2 heb je een keuze gemaakt voor een profiel. Hieronder zetten we nog een keer alle profielen onder elkaar met daarbij de vakken die voor een bepaald profiel verplicht zijn om te volgen

Let op: als je hebt gekozen voor economie dan hoeft dat niet te betekenen dat je alleen maar voor een economische mbo-opleiding kunt kiezen!

Profiel	Economie	Techniek	Zorg en Welzijn
Algemeen verplichte vakken	Nederlands Engels Maatschappijleer Profielwerkstuk	Nederlands Engels Maatschappijleer Profielwerkstuk	Nederlands Engels Maatschappijleer Profielwerkstuk
Verplichte vakken	Economie Wiskunde	Natuur- en scheikunde I Wiskunde	Biologie Eén keuze uit deze drie Geschiedenis Aardrijkskunde Wiskunde*
Keuzevakken (Twee vakken kiezen)	Biologie Geschiedenis Aardrijkskunde Natuur- en scheikunde I	Biologie Geschiedenis Aardrijkskunde Economie	Geschiedenis Aardrijkskunde Wiskunde Economie Natuur- en scheikunde I

UITSTROOMPROFIEL

Alle leerlingen die in 4TL zitten hebben als uitstroomprofiel 'vervolgonderwijs' gekregen. Dit betekent dat deze leerlingen een kwalificatieplicht hebben tot en met hun 23ste levensjaar. Je hebt aan deze eis voldaan door bijvoorbeeld een MBO-2 opleiding af te ronden.

Wanneer het uitstroomprofiel arbeid is, dan kunnen de leerlingen na een Mbo-niveau 1 opleiding gaan werken of met een arbeidscontract van 24 uur per week de school verlaten.

De leerlingen die een tl-diploma behalen kunnen alle MBO-opleidingen kiezen van MBO 1 t/m 4. Soms geeft de mentor, de orthopedagoog, of de ondersteuningscoördinator het advies om een bepaald niveau te volgen, omdat we denken dat dat het meest succesvol zou kunnen zijn. Met een vmbo-tl diploma op zak staat het je echter vrij om je eigen keuze hierin te maken, dit is alleen een advies vanuit school.

MBO-scholen zoeken vaak wel contact op met de laatste mentor voor een warme overdracht en hierin worden de successen gedeeld en wat wel maar ook wat niet werkte op De Spinaker.

VAKINFORMATIE

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kunnen jullie contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 77 55 (tussen 09.00 en 11.00 uur is de wachttijd het kortst) of staatsexamen@duo.nl

MEENEMEN

Schriftelijk examen

Basispakket:

Pennen (liefst meerdere en blauw)

Grijze, rode en blauwe potloden

Liniaal, geodriehoek, koershoekmeter

Passer

Gum

Rekenmachine

Woordenboek Nederlands (ééndelig)

Woordenboek Engels $\leftrightarrow$ Nederlands

Voor NASK I binas vmbo informatieboek ISBN 978.9001.80069.7

Mondeling examen

Alles wat hierboven staat

Aardrijkskunde – Grote of Kleine Bosatlas, vaak heeft school er ook een te leen of ligt deze al klaar maar mocht een leerling liever een eigen mee hebben, kan dat gewoon.

Natuur en scheikunde I – krijg je informatie van meneer Smit

Locatie en Data

Locatie Spinaker Alkmaar

Jan Ligthartstraat 7

1817 MR Alkmaar

OV vanuit Hoorn:

Trein NS sprinter richting Amsterdam uitstappen in Alkmaar (NIET bij Alkmaar Noord).

Buslijn 166 richting Bergen Plein uitstappen bij de Jan Ligthartstraat.

Buslijn 660 richting Inholland hogeschool uitstappen bij de hogeschool en dan een stukje lopen.

Neem voldoende de tijd voor de reis en een tip neem een trein eerder mocht er iets gebeuren heb je nog speling in tijd, want te laat is te laat en dan kan je geen examen doen en dat zou zonde zijn!

De reis duurt ongeveer 60 minuten vanaf station Hoorn.

Dag	Datum	Tijd	Vak
Woensdag	6-5-2026	13.30-15.00	Engels schrijfvaardigheid
Dinsdag	19-5-2026	13.30-15.30	Engels
Woensdag	20-5-2026	09.00-10.30	Maatschappijleer

TIPS VOOR HET EXAMEN

Handige sites

www.examenblad.nl

www.duo.nl

www.lerenvoorhetexamen.nl

www.confetticampus.nl en dan onder het kopje leertips.

Verder zijn er ook vele goede filmpjes te vinden op YouTube.

Examensprekuren van NOS stories (alle vakken) wordt altijd een dag voor het examen uitgezonden maar de oude filmpjes zijn ook nog te bekijken.

Aardrijkskundekennisclips (aardrijkskunde)

Wessel Peeters (maatschappijleer)

Meneer van der Bijl (geschiedenis)

Economie docent Rick Jansen (economie)

Wiswereld (wiskunde)

Meneer Wietsma (Natuur en scheikunde I)

Biologie met Joost (biologie)

Arnoud Kuijpers (Nederlands)

English with mister Henriquez (Engels)

Handige boeken

Algemene lesmethode boeken (hierin staat toch echt de basis).

- Samengevat boekjes, let wel op dat er voor VMBO TL boekjes besteld worden (GL kan ook).
- Samenvatting examen boekjes.

Beide zijn te bestellen bij de plaatselijke boekwinkel of via bol.com

Leerstrategieën

- Samenvattingen schrijven en deze leren. Belangrijk is hierbij om de hoofdzaken van de bijzaken te onderscheiden. En niet alle vakken lenen zich goed voor een uitgebreide samenvatting.
- Samengevat boekjes doornemen, YouTube filmpjes bekijken en daarna oefenexamens maken en deze zelf nakijken zodat je weet wat een examiner van je verwacht qua antwoord geven in vaktaal (begrippenkennis).

- Via quizlet of WRTS-begrippenkaartjes maken (online), dit kan tot in den treuren geoefend worden. Er wordt ook onthouden welke begrippen nog lastig zijn en deze worden dan vaker herhaald.
- Met flashcards begrippen oefenen aan de hand van het systeem 1 ken ik, 2 weet ik wel maar nog niet genoeg en 3 deze begrippen moet ik nog echt wel een veel leren. Elke keer besteed je weer wat aandacht aan de begrippen, dit is het leren volgens het Leitner systeem. Zoals in het document te lezen is, wordt er bij elk vak vaktaal verwacht. Dus daarom een goede reden om het extra goed te leren. (www.confetticampus.nl)
- Natuurlijk kan je ook een combinatie maken van alles wat hierboven staat. Zoek een manier dat bij je past en waar jij je prettig bij voelt.

Vooral op tijd beginnen met leren zodat de stof beter blijft hangen. Blijf niet in het globale leren hangen. Naar het examen toe gaan met de kennis dat je het weet is veel prettiger dan naar het examen toe gaan en denken oh wat was het ook alweer...

Heel veel succes bij het leren van het examen. Je kan het, wij hebben vertrouwen in je!!

College voor Toetsen en Examen

VAKINFORMATIE
STAATSEXAMEN 2026

VERSIE: 1 APRIL 2025

ENGELSE TAAL VMBO GL-TL

Inhoud

1. Inleidende opmerkingen	3
2. Examenprogramma	4
3. Centraal examen	4
4. College-examen	4
5. Berekening eindcijfer	6

BIJLAGE 1	
BESCHRIJVING EXAMENSTOF	7
BIJLAGE 2	
PRESENTATIE	8

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kun je contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Je gaat het staatsexamen vo doen. Dit informatieblad is bedoeld om je goed te kunnen voorbereiden op dit examen. Het examen bestaat uit verschillende onderdelen. Bij een aantal vakken moet je van tevoren iets maken en inleveren. Lees deze vakinformatie goed door en zorg dat je alles op tijd hebt geleerd en, zo nodig, gemaakt en ingeleverd.

**Veel succes
met je
examen!**

1. Inleidende opmerkingen

- Het staatsexamen Engelse taal vmbo GL-TL bestaat uit een centraal examen (paragraaf 3) en een college-examen. Het college-examen heeft twee onderdelen: een schriftelijk college-examen en een mondeling college-examen (paragraaf 4).
- Voor het mondeling college-examen moet je thuis of op school een presentatie in het Engels voorbereiden en hiervoor een poster meebrengen naar het examen (zie paragraaf 4.2).
- LET OP: het mondeling college-examen is sinds 2024 volledig in het Engels.
- In het document ‘Toegestane hulpmiddelen’ (onder ‘[Vakinformatie voor het staatsexamen](#)’ op de site van DUO) staat vermeld welke hulpmiddelen je zelf voor het examen moet meenemen.
- Je kunt je voorbereiden met behulp van een lesmethode.
- Oefenmateriaal voor de college-examens staat op [Oefenen voor het staatsexamen vo](#). Op Examenblad.nl staat bij [Veelgestelde vragen](#) onder het kopje ‘Voorbereiding’ waar je oefenmateriaal voor de centraal examens kunt vinden.

2. Examenprogramma

In [Bijlage 1](#) staat een beschrijving van de examenstof.

In onderstaande tabel geeft een 'ja' aan in welk examen de vaardigheden en kennis getoetst kunnen worden.

Tabel 1 verdeling van de vaardigheden en kennis over de verschillende examens

exameneenheden Engelse taal GL-TL	centraal examen	schriftelijk college-examen	mondeling college-examen
basisvaardigheden	nee	nee	ja
leervaardigheden in de moderne vreemde talen	ja	ja	ja
leesvaardigheid	ja	nee	ja
luister- en kijkvaardigheid	nee	nee	ja
gespreks- en spreekvaardigheid	nee	nee	ja
schrijfvaardigheid	nee	ja	nee
leesvaardigheid (Verrijkingsdeel V1)	ja*	nee	nee*
kennis van land en samenleving	ja	nee	ja
verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	nee	nee	ja
vaardigheden in samenhang	ja	nee	ja

* Dit geldt voor Engels GL-TL

3. Centraal examen

Het centraal examen Engelse taal vmbo gl-tl is een schriftelijk examen en gaat over de exameneenheden die vermeld staan in [2 Examenprogramma](#) en [Bijlage 1](#). Je krijgt teksten te lezen waarover je vragen moet beantwoorden. Er zijn meerkeuzevragen en open vragen. Beantwoord een open vraag altijd in het Nederlands, behalve als het anders is aangegeven.

Opdracht: schriftelijk beantwoorden van vragen over teksten

Tijdsduur: 120 minuten

4. College-examen

4.1 SCHRIFTELIJK COLLEGE-EXAMEN

Het schriftelijk college-examen toetst schrijfvaardigheid (zie [2 Examenprogramma](#) en [Bijlage 1](#)).

Voorbeelden van opdrachten in dit onderdeel zijn: het schrijven van een eenvoudige persoonlijke e-mail, een blogbijdrage, eenvoudige notities en boodschappen of het invullen van een formulier.

Opdracht: schrijven van een tekst

Tijdsduur: 90 minuten

Deelcijfer: a

4.2 MONDELING COLLEGE-EXAMEN

Tijdsduur: 25 minuten
Deelcijfer: b

In het mondeling college-examen worden spreekvaardigheid (presentatie), gespreksvaardigheid, luister- en kijkvaardigheid getoetst; zie [2 Examenprogramma](#) en [Bijlage 1](#). Dit examen bestaat uit drie onderdelen: een presentatie, een gesprek over een casus en een vervolgggesprek over het door jouw gekozen thema.

Voor de presentatie, het gesprek over de casus en het vervolgggesprek krijg je samen deelcijfer b.

Op de site van DUO staan bij het kopje 'Wat zijn staatsexamens?' [informatiefilmpjes](#) waarin getoond wordt hoe een mondeling college-examen kan verlopen.

Vorbereiding casus

Voorafgaand aan het mondeling college-examen krijg je 20 minuten tijd om je gesprek voor te bereiden aan de hand van een casus (een tekst en/of afbeelding) die je in het voorbereidingslokaal ontvangt. Onderwerpen van casussen zijn bijvoorbeeld: praktische zaken uit het dagelijks leven, actuele zaken of een beroep. Je mag aantekeningen maken. Deze aantekeningen mag je bij het gesprek als hulpmiddel gebruiken.

Presentatie

Het mondeling college-examen begint met jouw presentatie in het Engels over een van tevoren (thuis of op school) voorbereid onderwerp. Je maakt hierbij gebruik van een door jou gemaakte poster. Dit onderdeel duurt maximaal 5 minuten. In [Bijlage 2](#) staat meer informatie over de presentatie.

Gesprek naar aanleiding van de casus

Daarna voer je een gesprek in het Engels (10 minuten) over de casus die bestudeerd is in het voorbereidingslokaal. Kennis van land en samenleving kan hierbij ter sprake komen. Er wordt van je verwacht dat je de gestelde vragen begrijpt, daarop reageert en actief deelneemt aan het gesprek.

De examinatoren kunnen je vragen om een stukje tekst voor te lezen: de uitspraak kan dan worden betrokken bij de beoordeling van gespreksvaardigheid.

Het onderdeel luistervaardigheid wordt beoordeeld tijdens het gesprek.

Vervolgggesprek

In dit derde deel van het mondeling college-examen voer je 10 minuten een gesprek in het Engels over een van de volgende thema's:

1. Fantasie
2. Liefde en drama
3. Geschiedenis

Als je zelf geen thema hebt gekozen, brengt de examiner een thema in.

Om dit derde deel van het mondeling college-examen goed voor te bereiden, leer je (thuis of op school) woorden en zinnen die met het gekozen thema te maken hebben. Oefenmateriaal vind je in alle lesmethoden voor de Engelse taal.

Tips en adviezen bij de thema's

Om je goed voor te bereiden op een van de thema's die je kiest voor het vervolgggesprek vind je hieronder suggesties voor leesboeken. Je zou ook andere boeken kunnen kiezen die niet bij de suggesties staan of een film bekijken die bij het thema past.

Fantasie

Harry Potter and the Philosopher's Stone – J.K. Rowling
Charlie and the Chocolate Factory – Roald Dahl

Liefde en drama

The Fault in our Stars – John Green
Everything, Everything – Nicola Yoon

Geschiedenis

The Boy in the Striped Pajamas – John Boyne
The Boys from Brazil – Ira Levin

Ook kun je een bij jouw thema passende Engelstalige songtekst of een gedicht meebrengen. Breng in dat geval de tekst op papier (in drievoud) mee naar het examen.

Tabel 2 overzicht van het mondeling college-examen

opdracht	taal	tijdsduur	deelcijfer
bestuderen van de casus in het voorbereidingslokaal		20 minuten	
presentatie	Engels	5 minuten	deelcijfer b
gesprek naar aanleiding van de casus	Engels	10 minuten	deelcijfer b
vervolggesprek	Engels	10 minuten	deelcijfer b

5. Berekening eindcijfer

Het eindcijfer is het gemiddelde van het cijfer voor het centraal examen en het cijfer voor het college-examen.
Eindcijfer: (cijfer centraal examen + cijfer college-examen) gedeeld door 2, afgerond op een heel getal.

Het cijfer voor het college-examen wordt berekend door elk van de deelcijfers te vermenigvuldigen met de bijbehorende wegingsfactor, de resultaten bij elkaar op te tellen en de uitkomst vervolgens af te ronden op 1 decimaal.

- deelcijfer a heeft wegingsfactor 0,4
- deelcijfer b heeft wegingsfactor 0,6

Cijfer college-examen: (0,4 keer deelcijfer a + 0,6 keer deelcijfer b) afgerond op 1 decimaal.

BIJLAGE 1

BESCHRIJVING EXAMENSTOF

Leesvaardigheid

Bij het lezen van een tekst in het Engels kun je:

- aangeven wat voor een tekst het is;
- relevante informatie opzoeken;
- de belangrijkste informatie eruit halen;
- aangeven hoe de tekst is opgebouwd;
- verbanden tussen teksten of tekstdelen aangeven en conclusies trekken;
- details begrijpen;
- kennis van land en samenleving gebruiken om teksten te begrijpen;
- strategieën gebruiken om een onbekende formulering te begrijpen;
- de bedoeling, de opvatting of het gevoel van de auteur begrijpen.

Luister- en kijkvaardigheid

Tijdens een gesprek in het Engels kun je:

- vragen begrijpen die gesteld worden;
- informatie begrijpen die gegeven wordt;
- strategieën toepassen om je gesprekspartner (beter) te begrijpen;
- conclusies trekken met betrekking tot bedoelingen, opvattingen en gevoelens van je gesprekspartner;
- anticiperen op het meest waarschijnlijke vervolg van het gesprek;
- strategieën gebruiken om een onbekende formulering te begrijpen;
- de woorden van je gesprekspartner gebruiken in jouw reacties;
- kennis van land en samenleving gebruiken om je gesprekspartner te begrijpen.

Gespreksvaardigheid

Tijdens een gesprek in het Engels kun je:

- adequaat reageren;
- informatie vragen en geven;
- je mening en gevoelens uiten, en argumenten formuleren;
- zaken, personen en situaties beschrijven;
- strategieën toepassen om het gesprek gaande te houden;
- je taalgebruik, toon en houding aanpassen aan je gesprekspartner en het doel van de communicatie;
- strategieën gebruiken om een formulering te vinden voor woorden of uitdrukkingen die je niet kent.

Spreekvaardigheid (presentatie)

Je kunt mondeling in het Engels:

- informatie die je verzameld hebt, presenteren en daarbij rekening houden met doel en publiek;
- zaken, personen en situaties beschrijven;
- standpunten en argumenten verwoorden.

Schrijfvaardigheid

Je kunt schriftelijk in het Engels:

- adequaat communiceren met andere doeltaalgebruikers;
- informatie vragen en geven;
- je mening en gevoelens uiten en vragen naar die van anderen;
- zaken, personen en situaties beschrijven;
- standpunten en argumenten formuleren;
- informatie gebruiken uit gegeven bronnen;
- adequaat informatie uit een woordenboek gebruiken.

Een uitgebreide beschrijving van de examenstof is te vinden op Examenblad.nl in de [syllabus moderne vreemde talen vmbo 2026](#)

Het vereiste ERK-niveau voor de examenonderdelen Engels vmbo GL-TL:

Leesvaardigheid:	B1
Luister- en kijkvaardigheid:	A2 /B1
Gespreksvaardigheid:	A2
Schrijfvaardigheid:	A2 /B1

Zie voor de beschrijving van de ERK-niveaus: www.erk.nl

BIJLAGE 2

PRESENTATIE

Het mondeling college-examen begint met jouw poster-presentatie. Je houdt de presentatie in het Engels. Na afloop kan de examinerator in het Engels enkele vragen over jouw onderwerp stellen. De presentatie met eventuele vragen zal maximaal 5 minuten duren (3 tot 4 minuten presenteren en 1 minuut vragen).

Onderwerp

Je bent vrij in de keuze van het onderwerp. Je kunt bijvoorbeeld jezelf presenteren (studie, hobby, toekomstplannen, familie...), maar ook kiezen voor een presentatie over een onderwerp waarin je geïnteresseerd bent (een sport, een muzikant, een stad...).

Poster

Minimaal A3-formaat.

Op de poster staan een titel, illustraties en weinig tekst (maximaal 10 trefwoorden). Je mag geen powerpoint-presentatie gebruiken.

Er is een uitzondering voor vso-leerlingen. Zij mogen voor de presentatie bij de moderne vreemde talen wél gebruik maken van een digitale presentatiemethode. Er mag slechts één dia (slide) worden getoond, vergelijkbaar met een papieren poster. Voorwaarde is dat de school de beschikking heeft over voldoende middelen om dit te faciliteren.

Presentatie

Je houdt de presentatie aan de hand van de poster. Je mag geen aantekeningen gebruiken.

Beoordeling

De presentatie wordt beoordeeld op inhoud, taalgebruik, de beantwoording van eventuele vragen en algemene presentatievaardigheden.

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

Toetsen primair onderwijs: doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen. Vergelijkbaarheid van doorstroomtoetsresultaten en kwaliteitsbewaking van doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen.
Cvtetoetsenpo.nl

Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensnt2.nl

College voor Toetsen en Examen

VAKINFORMATIE
STAATSEXAMEN 2026

VERSIE: 1 APRIL 2025

MAATSCHAPPIJLEER

VMBO GL-TL

(GEMEENSCHAPPELIJK DEEL)

Inhoud

1. Inleidende opmerkingen	3
2. Examenprogramma	4
3. College-examen	4
4. Berekening eindcijfer	5

BIJLAGE 1 BESCHRIJVING EXAMENSTOF EN BEGRIPPENLIJST	6
BIJLAGE 2 CASUSSEN	10

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kun je contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Je gaat het staatsexamen vo doen. Dit informatieblad is bedoeld om je goed te kunnen voorbereiden op dit examen. Het examen bestaat uit verschillende onderdelen. Bij een aantal vakken moet je van tevoren iets maken en inleveren. Lees deze vakinformatie goed door en zorg dat je alles op tijd hebt geleerd en, zo nodig, gemaakt en ingeleverd.

**Veel succes
met je
examen!**

1. Inleidende opmerkingen

- Het staatsexamen maatschappijleer vmbo GL-TL bestaat uit een college-examen (paragraaf 3). Het college-examen heeft twee onderdelen: een schriftelijk college-examen en een mondeling college-examen.
- In het document ‘Toegestane hulpmiddelen’ (onder [‘Vakinformatie voor het staatsexamen’](#) op de site van DUO) staat vermeld welke hulpmiddelen je zelf voor het examen moet meenemen.
- Je kunt je voorbereiden met behulp van een lesmethode.
- Oefenmateriaal voor de college-examens staat op [Oefenen voor het staatsexamen vo](#).
- De vijf casussen voor 2026 worden eind september 2025 aan deze vakinformatie toegevoegd.

2. Examenprogramma

In [Bijlage 1](#) staat een beschrijving van de examenstof.

In onderstaande tabel geeft een 'ja' aan in welk examen de vaardigheden en kennis getoetst kunnen worden.

Tabel 1 verdeling van de vaardigheden en kennis over de verschillende examens

exameneenheden maatschappijleer (gemeenschappelijk deel) GL-TL	schriftelijk college-examen	mondeling college-examen
basisvaardigheden	ja	ja
leervaardigheden in het vak maatschappijleer	ja	ja
cultuur en socialisatie	ja	ja
sociale verschillen	ja	ja
macht en zeggenschap	ja	ja
beeldvorming en stereotypering	ja	ja

3. College-examen

3.1 SCHRIFTELIJK COLLEGE-EXAMEN

Het schriftelijk college-examen gaat over de aangegeven examenstof (zie [2 Examenprogramma](#) en [Bijlage 1](#)).

Opdracht: schriftelijk beantwoorden van vragen

Tijdsduur: 90 minuten

Deelcijfer: a

3.2 MONDELING COLLEGE-EXAMEN

Van de vijf gegeven casussen (zie [Bijlage 2](#)) zullen er twee tijdens het mondeling college-examen gebruikt worden (één mag jij kiezen, de andere wordt door de examiner gekozen. Maak je geen keuze, dan worden beide casussen door de examiner gekozen).

Daarnaast worden bij het mondeling college-examen ten minste twee exameneenheden, ter keuze van de examiner, uit de examenstof geëxamineerd.

Iedere casus is een artikel over een actueel onderwerp dat een relatie heeft met de examenstof. Je moet de casussen thuis voorbereiden; op de examendag is er geen voorbereidingstijd.

Het is de bedoeling dat je in de casussen verdiept, er eventueel meer informatie over opzoekt en je er zo mogelijk een eigen mening over vormt. Je mag tijdens het mondeling college-examen maatschappijleer **geen** gebruik maken van aantekeningen die je op de casus maakt of van briefjes met aantekeningen over de casus.

Opdracht: beantwoorden van vragen naar aanleiding van de casussen en de examenstof

Tijdsduur: 25 minuten

Deelcijfer b: toetsing van ten minste twee exameneenheden

Deelcijfer c: toetsing twee casussen

4. Berekening eindcijfer

Het eindcijfer is gelijk aan het cijfer voor het college-examen.

Het cijfer voor het college-examen wordt berekend door elk van de deeltijfers te vermenigvuldigen met de bijbehorende wegingsfactor, de resultaten bij elkaar op te tellen en de uitkomst vervolgens af te ronden op een heel getal.

Cijfer college-examen: $(0,5 \text{ keer deeltijfer a} + 0,25 \text{ keer deeltijfer b} + 0,25 \text{ keer deeltijfer c})$, afgerond op een heel getal.

BIJLAGE 1

BESCHRIJVING EXAMENSTOF

EN BEGRIPPENLIJST

Basisvaardigheden

Je kunt basisvaardigheden toepassen die betrekking hebben op communiceren, samenwerken en informatie verwerven en verwerken.

Leervaardigheden in het vak maatschappijleer

Je kunt met betrekking tot een maatschappelijk vraagstuk:

- principes en procedures van de benaderingswijze van het vak maatschappijleer toepassen
- een standpunt innemen en hier argumenten voor geven.

Cultuur en socialisatie

1. Je kunt beschrijven hoe een mens zich ontwikkelt tot lid van de samenleving en de invloed van het socialisatieproces herkennen en beschrijven.

In dat verband kun je:

- voorbeelden geven van zaken die personen leren om zich als lid van de samenleving te kunnen gedragen,
- met voorbeelden verduidelijken dat ontwikkeling en gedrag van personen door zowel maatschappelijk (aangeleerde) als door aangeboren eigenschappen bepaald wordt,
- uitleggen welke instituties een rol spelen bij de ontwikkeling en het gedrag van mensen (bij het socialisatieproces),
- beschrijven hoe beïnvloedingsprocessen zoals belonen/straffen, imitatie (en identificatie) een rol spelen bij de ontwikkeling en het gedrag van mensen (bij het socialisatieproces),
- beschrijven wat er onder waarden en normen (en het verschil daartussen) wordt verstaan en in diverse gegeven voorbeelden waarden en normen (en het verschil daartussen) herkennen die het gedrag van mensen bepalen.

2. Je kunt beschrijven dat mensen bij een subcultuur (willen) horen en dat elke subcultuur invloed heeft op het gedrag (op het socialisatieproces).

In dat verband kun je:

- typen subculturen (onderscheiden) herkennen in voorbeelden en verschillen (in oriëntaties) tussen deze groepen herkennen (en benoemen),
- motieven voor het behoren tot subculturen beschrijven (en verband leggen met het socialisatieproces),
- beschrijven dat het gedrag van mensen bepaald kan worden door de subcultuur (uitleggen welke rol de waarden en normen in een subcultuur spelen bij het gedrag van mensen).

3. Je kunt de rol beschrijven die een socialiserende instantie, als het onderwijs, het gezin of de sociale media, speelt in de ontwikkeling van een mens als lid van de samenleving.

In dat verband kun je:

- functies van onderwijs, het gezin of de sociale media in de samenleving beschrijven (en herkennen), zoals beroepsvoorbereiding, selectie, cultuuroverdracht, emancipatie en persoonlijkheidsvorming,
- uitleggen waarom onderwijs, het gezin of de sociale media een steeds belangrijker functie in de ontwikkeling van de mens als lid van de samenleving (in het socialisatieproces) heeft gekregen,
- voorbeelden noemen (en uitleggen) waaruit blijkt dat het sociaal milieu van invloed kan zijn op de kansen in het onderwijs,
- uitleggen dat het onderwijs van invloed kan zijn op de ontwikkelingskansen en toekomstmogelijkheden van mensen.

4. Je kunt (vanuit de sociaal-culturele invalshoek) van een bepaald maatschappelijk probleem beschrijven welke waarden en/of normen een rol spelen bij het vormen van een mening over dat probleem.

In dat verband kun je bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:

- welke waarden en/of normen hij/zijne gemeenschappelijk met anderen heeft/heeft,
- welke tegengestelde waarden en/of normen anderen kunnen hebben,
- welke waarden en/of normen voor anderen gelden.

Sociale verschillen

5. Je kunt aan de hand van voorbeelden beschrijven wat sociale verschillen zijn en waardoor deze veroorzaakt worden.
In dat verband kun je:
- voorbeelden geven van verschillen in inkomen, status en macht,
 - factoren die van invloed kunnen zijn op het ontstaan van sociale ongelijkheid (zoals: ongelijkheid in inkomen, verschillen in vooropleiding, sociale milieu, sekse, gender en etnische afkomst) in voorbeelden aanwijzen,
 - uitleggen hoe factoren als ongelijkheid in inkomen, verschillen in vooropleiding,
 - sociale milieu, sekse en etnische afkomst, kunnen leiden tot het ontstaan van sociale ongelijkheid.
6. Je kunt beschrijven (uitleggen) dat de plaats van een mens op de maatschappelijke ladder in een samenleving kan veranderen (sociale mobiliteit).
In dat verband kun je:
- uitleggen dat een maatschappelijke positie kan afhangen van de inspanningen van een persoon zelf maar ook van de ideeën in de maatschappij over de functie die hij/zij bekleedt,
 - onderscheid maken tussen verworven en toegeschreven maatschappelijke posities en verklaren waarom in de huidige samenleving individuele capaciteiten steeds meer de maatschappelijke positie van mensen bepalen,
 - voorbeelden geven (en herkennen) van het stijgen en dalen op de maatschappelijke ladder (sociale mobiliteit),
 - voorbeelden noemen (en verklaren) van factoren die het stijgen en dalen op de maatschappelijke ladder (de sociale mobiliteit) kunnen versterken of verminderen, zoals sociaal milieu, onderwijs, aanleg, overheidsbeleid.
7. Je kunt voorbeelden geven van belangen van mensen in een bepaalde maatschappelijke positie en van conflicten die daarmee samenhangen.
Beschrijven en uitleggen dat mensen vanuit hun maatschappelijke posities belangen hebben en dat daardoor conflicten kunnen ontstaan.
In dat verband kun je:
- maatschappelijke posities met bijbehorende belangen noemen (en herkennen) en van concrete situaties beschrijven (en uitleggen) dat er tegengestelde en overeenkomstige belangen zijn,
 - individuele en collectieve belangen onderscheiden (en toelichten welke conflicten daaruit kunnen ontstaan),
 - aan de hand van voorbeelden beschrijven wat de voordelen zijn als belangengroepen zich organiseren,
 - uitleggen waarom belangengroepen zich organiseren in belangenorganisaties en voorbeelden daarvan noemen,
 - voorbeelden kunnen noemen van machtsmiddelen (zie Macht en zeggenschap) om voor je belangen op te komen in overleg- en conflictsituaties (en toelichten welke middelen in een gegeven situatie gebruikt kunnen worden).

8. Je kunt maatregelen van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid kunnen noemen.
- Overheidsbeleid ten aanzien van sociale ongelijkheid kunnen herkennen en beschrijven.
- In dat verband kun je:
- voorbeelden geven van maatregelen die zijn bedoeld voor het verbeteren van de positie van zwakke groepen in de samenleving, zoals: positieve actie, subsidie, voorlichting, onderwijsvoorzieningen (en uitleggen dat deze maatregelen de positie van zwakke groepen in de samenleving kunnen verbeteren),
 - opvattingen uit gegeven voorbeelden herkennen en beoordelen over de rol die de overheid kan spelen bij het verminderen van sociale ongelijkheid,
 - een eigen standpunt weergeven over de rol van de overheid ten aanzien van sociale ongelijkheid (en een reactie geven op de opvattingen van maatschappelijke en politieke stromingen daarover in een gegeven situatie).
9. Je kunt (vanuit de sociaaleconomische invalshoek) van een bepaald sociaal probleem beschrijven welke belangen bij betrokkenen een rol spelen in relatie tot hun maatschappelijke positie.
In dat verband kun je bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:
- wat de maatschappelijke positie is die iemand inneemt en welke belangen erbij horen,
 - welke belangen iemand gemeenschappelijk met anderen heeft,
 - welke tegengestelde belangen anderen kunnen hebben.

Macht en zeggenschap

1. Je kunt vormen van macht herkennen (herkennen en beschrijven).
In dat verband kun je:
- voorbeelden geven van machtsmiddelen, zoals: positie, kennis, vaardigheden, aantal (en uitleggen hoe deze machtsmiddelen werken),
 - formele en informele macht herkennen (en uitleggen hoe en waarom er sprake van (in)formele macht is),
 - uitleggen wat het verschil is tussen macht en gezag.

2. Je kunt beschrijven dat (en uitleggen hoe) regels het samenleven van mensen mogelijk maken.
In dat verband kun je:
- voorbeelden noemen van geschreven en ongeschreven regels (en uitleggen waarom regels nodig zijn),
 - in concrete situaties benoemen of regels zinvol (zouden kunnen) zijn (regels beoordelen op effectiviteit en wenselijkheid),
 - van een gegeven voorbeeld beschrijven welke factoren (zoals: normbesef, sociale controle, beloning, straf) een rol spelen bij het naleven van regels (en voorbeelden geven van situaties waarin deze factoren een rol spelen),
 - met behulp van voorbeelden beschrijven dat (en aangeven waarom) regels tijd- en plaatsgebonden zijn,
 - voorbeelden noemen van rechten en plichten (van jongeren).
3. Je kunt beschrijven (en uitleggen) van mogelijkheden die burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek (politieke besluitvormingsprocessen).
In dat verband kun je:
- met voorbeelden duidelijk maken hoe de massamedia gebruikt kunnen worden bij het doorsluizen van onderwerpen voor de politiek,
 - machtsmiddelen van actie/pressiegroepen noemen (herkennen en beoordelen),
 - beschrijven waarom er politieke partijen zijn (en dit met behulp van voorbeelden verduidelijken),
 - het verschil tussen politieke partijen en actie/pressiegroepen uitleggen,
 - politieke partijen in verband brengen met politieke stromingen, zoals: liberalisme, sociaaldemocratie, christendemocratie, extreemrechts en de ecologische stroming,
 - beschrijven (en uitleggen) dat politieke besluiten in Nederland vaak het gevolg zijn van een compromis (en dit in een gegeven situatie herkennen),
 - voorbeelden geven van situaties waarin het zinvol is politici te benaderen om voor bepaalde belangen op te komen,
 - een eigen standpunt weergeven over de mogelijkheden die individuele burgers hebben om invloed uit te oefenen op de politiek (op de politieke besluitvormingsprocessen).
4. Je kunt kenmerken van een parlementaire democratie noemen (herkennen en toelichten).
In dat verband kun je:
- verschillen noemen (en herkennen) tussen een democratie en een dictatuur (en van een gegeven situatie beoordelen of er sprake is van een democratie of een dictatuur),
 - gegeven voorbeelden van grondrechten in verband brengen met onze democratie,
 - uitleggen dat besluiten met meerderheid van stemmen worden genomen.

5. Je kunt (vanuit de politiek-juridische invalshoek) van een bepaald maatschappelijk probleem beschrijven welke vormen van macht een rol spelen en wie macht heeft.
In dat verband kun je bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:
- welke machtsmiddelen een groep met bepaalde belangen/waarden heeft,
 - welke machtsmiddelen anderen met tegengestelde belangen/waarden hebben,
 - welke machtsmiddelen de overheid heeft.

Beeldvorming en stereotypering

1. Je kunt beschrijven dat mensen bij het vormen van hun meningen beïnvloed worden door selectie in informatie en; aangeven dat selectieve waarneming een rol speelt in het proces van beeld- en meningsvorming.
In dat verband kun je:
- uitleggen dat (en waarom) het door de (sociale)media gepresenteerde nieuws een deel is van wat er werkelijk gebeurd is (het resultaat is van selectieprocessen en deze selectie de beeldvorming bij mensen kan beïnvloeden),
 - uitleggen dat je uit informatie ook zelf een selectie maakt vanuit jouw achtergrond, waarden, normen, interesses.
2. Je kunt uitingen van vooroordelen en beeldvorming ten aanzien van de rol van mannen en vrouwen in de samenleving herkennen en benoemen.
In dat verband kun je:
- verschillen tussen feiten en meningen ten aanzien van rolpatronen (herkennen en) benoemen aan de hand van voorbeelden (en hun mening geven over de veranderlijkheid van rolpatronen),
 - voorbeelden noemen en herkennen van traditionele rolpatronen ten aanzien van jongens en meisjes die door (sociale)media en/of opvoeding kunnen worden overgedragen,
 - uitleggen welke oorzaken ten grondslag liggen aan de beeldvorming ten aanzien van jongens en meisjes zoals: socialisatieproces, maatschappelijke positie, rol van de (sociale)media en de opvoeding en deze oorzaken herkennen,
 - voorbeelden noemen van de invloed die tijd en plaats hebben op de rolverdeling tussen mannen en vrouwen.
3. Je kunt voorbeelden noemen van vooroordelen en discriminatie, aangeven hoe deze kunnen ontstaan en wat daartegen te doen is vanuit het beginsel van gelijkwaardigheid en respect zoals beschreven in artikel 1 van de Grondwet.
In dat verband kun je:
- de begrippen vooroordelen en discriminatie (en stereotypen) omschrijven, voorbeelden noemen en herkennen (en uitleggen of er in een situatie sprake is van vooroordelen, stereotypen en/of discriminatie),
 - oorzaken van discriminatie noemen (en herkennen) en de gevolgen beschrijven die discriminatie heeft voor individuen en groepen in de samenleving,
 - mogelijkheden beschrijven die de overheid en organisaties hebben om vooroordelen en discriminatie te bestrijden (en te voorkomen).

4. Je kunt van een bepaald maatschappelijk probleem herkennen en beschrijven op welke wijze de beeldvorming over dit probleem tot stand komt/ gekomen is.

In dat verband kun je bij een gegeven eenvoudige situatie aangeven:

- welke vooroordelen of gevallen van discriminatie (stereotypen) er in de gegeven informatie te herkennen zijn,
- welke rol de media bij de beeldvorming over dit probleem spelen.

Het examenprogramma is te vinden op [Examenblad.nl](https://examenblad.nl), kies: jaarring 2026, vmbo GL-TL, maatschappijvakken, maatschappijleer (gemeenschappelijk deel) vmbo.

Begrippenlijst

Deze begrippenlijst bestaat uit een uittreksel van de belangrijkste begrippen uit de examenstof, op reproductieniveau: je kunt aangeven wat er bijvoorbeeld wordt verstaan onder een 'actiegroep', 'beeldvorming' of een 'compromis'.

1. aangeleerde/aangeboren eigenschappen	33. massamedia
2. actiegroep	34. mening
3. beeldvorming	35. normbesef
4. belangen	36. overheidsbeleid
5. belangengroep	37. parlementaire democratie
6. christendemocratie	38. persoonlijkheidsvorming
7. compromis	39. politieke agenda
8. cultuur	40. politieke partij
9. cultuuroverdracht	41. politieke stromingen
10. democratie	42. positieve actie
11. dictatuur	43. rechten en plichten
12. discriminatie	44. rolpatroon
13. dominante cultuur	45. samenleving
14. emancipatie	46. selectie
15. etnische afkomst	47. selectieve waarneming
16. extreemrechts	48. sociaal milieu
17. feit	49. sociale controle
18. formele macht	50. sociale media
19. gender	51. sociale mobiliteit
20. geschreven, ongeschreven regels	52. sociale verschillen/ongelijkheid
21. gezag	53. socialisatieproces
22. grondwet	54. socialiserende instituties
23. identificatie	55. socialisme
24. imitatie	56. status
25. individuele/collectieve belangen	57. stereotype
26. informele macht	58. subcultuur
27. liberalisme	59. tijd- en plaatsgebonden regels
28. maatschappelijk probleem	60. vooroordelen
29. maatschappelijke ladder	61. waarden en normen
30. maatschappelijke positie	62. wet
31. macht	
32. machtsmiddelen	
a. aantal	
b. geweld	
c. functie	
d. kennis	
e. geld	

BIJLAGE 2 CASUSSEN

De vijf casussen voor 2026 worden eind september 2025 aan deze vakinformatie toegevoegd.

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

Toetsen primair onderwijs: doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen. Vergelijkbaarheid van doorstroomtoetsresultaten en kwaliteitsbewaking van doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen.
Cvtetoetsenpo.nl

Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

Centrale examens middelbaar beroeps-onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensnt2.nl

College voor Toetsen en Examen

VAKINFORMATIE
STAATSEXAMEN 2026

VERSIE: 1 APRIL 2025

PROFIELWERKSTUK VMBO GL-TL

Inhoud

1. Inleidende opmerkingen	3
2. Profielwerkstuk	4
3. Mondeling examen, presentatie	4
4. Inzenden van een profielwerkstuk	5

BIJLAGE 1	
VOORBLAD PROFIELWERKSTUK	6
BIJLAGE 2	
BRONNENLIJST BIJ HET PROFIELWERKSTUK	7
BIJLAGE 3	
PRESENTATIE VAN HET PROFIELWERKSTUK	8
BIJLAGE 4	
BEOORDELINGSFORMULIER PROFIELWERKSTUK	9

De vakinformatie is vastgesteld door het College voor Toetsen en Examens (CvTE). Het CvTE is verantwoordelijk voor de afname van de staatsexamens voortgezet onderwijs en draagt zorg voor de kwaliteit en het niveau van de examens.

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is belast met de praktische uitvoering en organisatie van de staatsexamens. Met vragen over deze vakinformatie kun je contact opnemen met de afdeling Examendiensten van DUO: (050) 599 89 33 of staatsexamens@duo.nl.

Je gaat het staatsexamen vo doen. Dit informatieblad is bedoeld om je goed te kunnen voorbereiden op dit examen. Het examen bestaat uit verschillende onderdelen. Bij een aantal vakken moet je van tevoren iets maken en inleveren. Lees deze vakinformatie goed door en zorg dat je alles op tijd hebt geleerd en, zo nodig, gemaakt en ingeleverd.

**Veel succes
met je
examen!**

1. Inleidende opmerkingen

- Het profielwerkstuk kent alleen een mondeling college-examen.
- Dit college-examen duurt 25 minuten.
- Het eindoordeel kent de kwalificaties ‘goed’, ‘voldoende’ en ‘niet afgerond’.
- Je moet behalve een poster (zie 3.1), een papieren exemplaar van het profielwerkstuk voor eigen gebruik mee te brengen naar het examen.

2. Profielwerkstuk

2.1 ALGEMEEN

Als je een diploma vmbo tl-gl wilt verkrijgen moet je een profielwerkstuk inleveren, en je moet het presenteren. Het profielwerkstuk moet worden afgerond met een 'voldoende' of 'goed'. Het profielwerkstuk moet gaan over een onderwerp dat past bij jouw profiel.

2.2 SAMENSTELLING VAN HET PROFIELWERKSTUK

1. het profielwerkstuk moet gemaakt worden in de Nederlandse taal;
2. gebruik het [voorblad profielwerkstuk van Bijlage 1](#);
3. inhoudsopgave en paginanummering;
4. inleiding met hoofdvraag en waarom het onderwerp gekozen is;
5. beantwoorden van hoofdvraag en deelvragen;
6. bronnenlijst.

Bijzonderheden:

1. De uitwerking van de deelvragen moet bestaan uit minimaal vijf pagina's tekst, exclusief de illustraties. De tekst moet getypt worden met lettertype Arial, lettergrootte 12 en met standaard regelafstand (1,15).
2. Het is belangrijk dat je de [bronnenlijst](#) zo volledig mogelijk invult, bijvoorbeeld:
 - bij soort bron: interview, enquête, boek, artikel of website;
 - bij een interview: de naam en het beroep/functie van de geïnterviewde;
 - bij een enquête: het aantal personen dat aan de enquête heeft deelgenomen;
 - bij een boek: de auteur, de titel, de uitgever en jaar van uitgave;
 - bij een artikel: de auteur, de titel van het artikel, de naam van de krant of het tijdschrift waaruit het artikel afkomstig is en de datum van publicatie.

3. Mondeling examen, presentatie

3.1 PRESENTATIE

Tijdens het mondeling college-examen moet je ten overstaan van twee examinatoren van het profielwerkstuk een [posterpresentatie](#) geven.

Op de poster van minimaal A3-formaat (dubbel A4-formaat) wordt het volgende vermeld:

- de hoofdvraag;
- de deelvragen;
- de conclusie.

Gedurende minimaal vijf en maximaal tien minuten geef je met behulp van de poster een presentatie over het onderwerp van het profielwerkstuk. Daarna stellen de twee examinatoren vragen over het werkstuk en de presentatie. Maak bij je voorbereiding zo nodig gebruik van de informatie in [Bijlage 3](#) van deze vakinformatie.

Bij de staatsexamens is een presentatie met video-opnamen, audio-opnamen en/of het gebruik van een computer niet toegestaan.

Uitzondering:

Er is een uitzondering voor vso-kandidaten. Deze mogen wél gebruik maken van een digitale presentatiemethode (bijvoorbeeld in de vorm van een PowerPointpresentatie met maximaal 10 dia's. Er is geen minimum aantal dia's). De voorwaarde is dat de school de beschikking heeft over voldoende middelen om dit te kunnen faciliteren.

3.2 BEOORDELING

Het profielwerkstuk, de posterpresentatie en de beantwoording van vragen over het werkstuk worden in samenhang beoordeeld met de kwalificatie 'niet afgerond', 'voldoende' of 'goed'. Als je een diploma vmbo tl-gl wilt verkrijgen, MOET het profielwerkstuk met een 'voldoende' of 'goed' zijn afgerond.

Zie verder het [Beoordelingsformulier profielwerkstuk](#) in Bijlage 4.

4. Inzenden van een profielwerkstuk

Het profielwerkstuk moet op papier in tweevoud, op A4-formaat, vóór 1 april 2026 worden opgestuurd naar:

DUO Examendiensten vo
Postbus 30158
9700 LK Groningen

Gebruik hierbij [het voorblad](#) in Bijlage 1.

Uitzondering:

De werkstukken van vso-kandidaten moeten op 1 april 2026 gereed zijn, maar hoeven niet te worden opgestuurd.

Aandachtspunten:

- in digitale vorm ingezonden werkstukken worden niet geaccepteerd.
- de poster moet niet opgestuurd worden. Deze neem je zelf mee naar het examen.
- je neemt ook voor eigen gebruik één papieren exemplaar van het profielwerkstuk mee naar het examen.

Binnen drie weken krijg je een ontvangstbevestiging. Als je na drie weken nog geen ontvangstbevestiging hebt ontvangen, moet je contact opnemen met [Examendiensten](#).

Als je geen profielwerkstuk instuurt, krijg je schriftelijk bericht dat je voor het profielwerkstuk niet wordt opgeroepen voor het mondeling examen. Houd er rekening mee dat je zonder resultaat voor het profielwerkstuk geen diploma kunt halen.

Het profielwerkstuk wordt niet door Examendiensten beoordeeld, maar door de examinatoren voor en tijdens het examen.

BIJLAGE 1

VOORBLAD PROFIELWERKSTUK

Profielwerkstuk 2026
staatsexamens
(inzenden vóór 1 april 2026)
vmbo

TITEL VAN HET PROFIELWERKSTUK:

PROFIELVAK(KEN) WAAR DIT WERKSTUK BIJ PAST:

Checklist

- ☐ profielwerkstuk is gemaakt in de Nederlandse taal
- ☐ het voorblad is volledig ingevuld
- ☐ inhoudsopgave en paginanummering aanwezig
- ☐ inleiding met hoofdvraag en reden waarom het onderwerp gekozen is, is aanwezig
- ☐ hoofdvraag en deelvragen zijn beantwoord
- ☐ bronnen zijn juist vermeld

GEGEVENS KANDIDAAT:

VOORNAAM EN ACHTERNAAM:

EXAMEN DIENST (ED)-NUMMER:

BIJLAGE 2

VOORBEELD BRONNENLIJST BIJ HET PROFIELWERKSTUK

nummer	soort bron	overige gegevens
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		

BIJLAGE 3

PRESENTATIE VAN HET PROFIELWERKSTUK

Het profielwerkstuk moet mondeling gepresenteerd worden. Hieronder staan enkele richtlijnen en tips voor deze presentatie.

1. Doel van de presentatie

De mondelinge presentatie heeft als doel informatie te geven.

2. Voorbereiding

- bestudeer voor het examen je eigen profielwerkstuk nog eens goed, spreek het bijvoorbeeld door met een deskundige,
- oefen de presentatie van tevoren,
- de presentatie moet meer zijn dan het opzeggen van een uit het hoofd geleerd verhaal,
- probeer de examinatoren te interesseren in het onderwerp van het profielwerkstuk.

3. De structuur

Zorg ervoor dat de presentatie in een logische volgorde is opgebouwd, anders is je presentatie moeilijk te volgen. Een presentatie heeft als opbouw een inleiding, een middenstuk en een slot. Je kunt een opzet maken van wat je in elk onderdeel naar voren wilt brengen. Het middenstuk bestaat vaak uit meerdere (deel-)onderwerpen. Noteer voor jezelf per onderdeel wat je wilt vertellen.

Inleiding

De inleiding van de presentatie heeft de volgende functies:

- interesse wekken,
- het onderwerp introduceren,
- vertellen waarom je dit onderwerp gekozen hebt.

Middenstuk

In het middenstuk geef je alle informatie. Zorg ervoor dat je een goede opbouw hebt. Zet bij elkaar wat bij elkaar hoort. Zorg dat de (deel)onderwerpen die je genoemd hebt in je inleiding ook terugkomen in wat je vertelt. Zorg dat je de hoofdvraag en deelvragen duidelijk beantwoordt.

Slot

Het is belangrijk dat je de presentatie goed afrondt. Als je de presentatie afrandelt, komt het vertelde niet tot zijn recht. Een goed slot bevat een samenvatting of een herhaling van de hoofdvraag en je persoonlijke mening.

4. De poster

De poster is gelijk je houvast bij de presentatie. Zet op een groot vel papier (minimaal A3-formaat) de hoofdvraag, een deel van de verzamelde gegevens en de conclusie. Voeg eventueel afbeeldingen, grafieken of infographics toe.

5. De presentatie zelf

Bereid je presentatie goed voor en oefen een keer in het bijzijn van iemand. Bespreek daarna de volgende punten:

- Hangt de poster goed zichtbaar?
Hang de poster goed zichtbaar voor de examinatoren op en ga bij de poster staan. Als je aan een (volgende) vraag of deelvraag begint, wijs dan aan waar de vraag of deelvraag op de poster staat. Zo is de poster voor jezelf meteen een geheugensteun.
- Praat ik in een goed tempo?
Omdat je zelf je verhaal goed kent, heb je de neiging snel te praten. Probeer pauzes in te lassen. Dit zorgt voor rust voor jezelf en voor de examinatoren.
- Praat ik niet te eentonig?
Zorg voor intonatie, leg accenten op woorden. Dit zorgt voor levendigheid in je verhaal.
- Ben ik verstaanbaar?
Let erop dat je niet te zacht maar ook niet te hard praat, praat ook altijd vriendelijk.
- Is mijn taalgebruik passend?
Probeer je taalgebruik aan te passen aan het niveau van het examen dat je gaat afleggen. Gebruik, indien mogelijk, vaktaal.

6. Ten slotte

- zorg voor oogcontact,
- zorg voor een goede houding en wissel soms van houding,
- gebruik gebaren om dingen duidelijk te maken,
- het is niet erg als je de draad even kwijt bent, maak dan gebruik van de poster.

BIJLAGE 4

BEOORDELINGSFORMULIER

PROFIELWERKSTUK

NAAM KANDIDAAT:

EXAMENDIENST (ED)-NUMMER:

DATUM:

TITEL PROFIELWERKSTUK:

PROFIELVAK(KEN):

Toelichting bij het Beoordelingsformulier:

- zowel werkstuk als presentatie wordt door middel van het beoordelingsformulier op de volgende bladzijde beoordeeld,
- de rubrics op het beoordelingsformulier geven het MAXIMAAL aantal te behalen punten weer,
- tussenliggende hele aantallen punten zijn toegestaan,
- dit beoordelingsformulier toevoegen aan het protocol,
- eindoordeel (goed, voldoende, niet afgerond) en korte samenvatting (linksonder) op het protocol vermelden.

Omzetting score profielwerkstuk in eindoordeel:

- minder dan 14 punten in totaal: niet afgerond
- 14 tot en met 20 punten: voldoende
- meer dan 20 punten: goed

Checklist

- profielwerkstuk is gemaakt in de Nederlandse taal
- voorblad profielwerkstuk is volledig ingevuld
- inhoudsopgave en paginanummering aanwezig
- inleiding met hoofdvraag en reden waarom het onderwerp gekozen is, is aanwezig
- hoofdvraag en deelvragen zijn beantwoord
- bronnen zijn juist vermeld

Beoordeling Profielwerkstuk

De rubrics op dit beoordelingsformulier geven het MAXIMAAL aantal te behalen punten weer, tussenliggende hele aantallen punten zijn toegestaan.

Tabel 1 rubrics voor de beoordeling van het profielwerkstuk

onderdeel	onvoldoende	voldoende	goed	score
verzorging werkstuk (zie checklist)	meerdere onderdelen ontbreken <i>0 punten</i>	werkstuk niet volledig <i>1 punt</i>	werkstuk volledig op opbouw en verzorgd <i>2 punten</i>	
gebruik bronnen	geen bronnen vermeld <i>0 punten</i>	bronnen onvolledig vermeld <i>1 punt</i>	volledig en gevarieerd <i>2 punten</i>	
poster/ppt	geen poster of geen duidelijke structuur <i>0 punten</i>	hoofdvraag, deelvragen en conclusie aanwezig <i>1 punt</i>	volledig, duidelijk en goed verzorgd geheel <i>2 punten</i>	
presentatie: inleiding	geen introductie <i>0 punten</i>	gebrekkige introductie <i>1 punt</i>	interesse wekken en onderwerp introduceren <i>2 punten</i>	
presentatie: middenstuk	onsamenhangend <i>0 punten</i>	voldoende beantwoording hoofdvraag <i>3 punten</i>	duidelijke beantwoording van hoofdvraag met betrekking tot de deelvragen <i>5 punten</i>	
presentatie: slot	geen afsluiting <i>0 punten</i>	sluit de presentatie netjes af <i>1 punt</i>	volledige afsluiting <i>2 punten</i>	
wijze van presenteren	moeilijk te verstaan, leest veel voor, kijkt niet in richting van examinatoren <i>0 punten</i>	wijze van presenteren is voldoende; hoofdzakelijk uit het hoofd <i>3 punten</i>	duidelijk, plezierig om naar te luisteren <i>6 punten</i>	
vragen naar aanleiding van de presentatie	vragen worden niet of nauwelijks beantwoord; onvoldoende beheersing onderwerp <i>0 punten</i>	vragen worden oppervlakkig beantwoord; voldoende beheersing van het onderwerp <i>3 punten</i>	vragen worden adequaat beantwoord, kandidaat beheerst het onderwerp <i>6 punten</i>	
totaal:				

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

cvte.nl

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

Toetsen primair onderwijs: doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen. Vergelijkbaarheid van doorstroomtoetsresultaten en kwaliteitsbewaking van doorstroomtoetsen en leerlingvolgsystemen.
Cvtetoetsenpo.nl

Centrale examens voortgezet onderwijs: het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs.
Examenblad.nl

Staatsexamens voortgezet onderwijs: examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen.
Staatsexamensvo.nl

Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs: centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma.
Examenbladmbo.nl

Staatsexamens Nederlands als tweede taal: examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding.
Staatsexamensnt2.nl